

РЕЗЮМЕ

на научноизследователските трудове, публикации, научни и научно-приложни разработки, с които кандидатът доц. д-р Надежда Христова участва в конкурса за заемане на академична длъжност „професор“ в ЮФ на УНСС по професионално направление „Право“, научна специалност „Административно право и административен процес, обявен в ДВ, бр. 3 от 10.01.2025 г

I. Монография

1. Христова. Н. Административноправен режим на защитените зони. София, ИК – УНСС, 2024, 249 с. ISBN ISBN 978-619-232-850-4

1. Понастоящем липсва у нас друго монографично или дисертационно изследване, посветено единствено на тази актуална проблематика, поради което този труд запълва една празнота в правната литература. Поради липсата на друго монографично изследване на административноправния режим на защитените зони, този труд би могъл да е полезен както за теорията, така и за практиката. Същевременно разглежданата проблематика може да бъде използвана в преподаването на някои учебни дисциплини като „Административно право - специална част“ и „Екологично право“ (респ. „Защита на околната среда“). Обект на изследване са обществените отношения, свързани с опазването на защитените зони. Предмет на изследване е административноправният режим на защитените зони в Република България. Основната цел на това изследване е изясняване на административноправната същност и характерните особености на защитените зони по българското екологично право, респективно на техния административноправен режим. Същевременно тази цел обуславя и тясно свързани с нея две допълнителни цели, а именно: а) допринасяне за по-нататъшна научно-практическа дискусия по разглежданата проблематика; б) запълване на една празнина в правната литература по отношения на липсата на цялостно доктринално изследване на административноправния режим на защитените зони.

2. Анализирана е правната същност на понятията „административноправен режим на защитените зони“, „обект на режима“ и „съдържание на режима“ с опит за дефинирането им.

3. Направена е допълнителна систематизация на административноправния режим на защитените зони, която е допустима въз основа на различните управленчески дейности, извършвани спрямо съответния обект. Така,

формално погледнато, основавайки се на разпоредбите на ЗБР, се разгледат следните по-важни административноправни режими на защитените зони: 1. Режим на обявяване и промени в защитените зони; 2. Режим на оценката за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, и 3. Режим на административна принуда, прилагана за опазването на защитените зони. Тези три режима са част от цялостния административноправен режим на защитените зони. Те имат общ обект и това са защитените зони. Разграничението между тях се основава на вида управленска дейност, осъществявана спрямо обекта на режима. Режимът на обявяване и промени в защитените зони, режимът на оценката за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предметът и целите на защитените зони, и режимът на административна принуда са самостоятелно разгледани, в съответните параграфи на Глава втора и Глава трета от монографичния труд. Самостоятелният анализ на тези три режима се налага поради особените режимни правила за управлението на дейностите по обявяване и промени в защитените зони, по оценката за съвместимост и по прилагане на мерки на административна принуда за тяхното опазване. Друг аргумент в тази насока е и важноста на управлението на дейността по конституирането и опазването на обекта на режима. От една страна, с обявяването на защитените зони се конституира обектът на режима, а с промените в тях се извършват промени в социално - правното положение на този обект. Това налага, с оглед на по- подробен и цялостен анализ, самостоятелното разглеждането на режима на обявяване и промени в защитените зони. От друга страна, оценката за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения и административната принуда, като правозащитна, правоопазваща форма на държавно управление, се прилагат, за да се защити обектът на правния режим – защитените зони, тъй като именно обектът на режима е обектът на правоохрана. Това е достатъчно съществено основание за самостоятелния анализ в това изследване на посочените три режима.

4. Очертани са белезите на обекта на режима. Обект на административноправния режим на защитените зони са самите защитени зони. Защитените зони са институционална форма за защита на родната природа. Това са територии поставени под специален административноправен режим и дейностите, които могат да се извършват спрямо тях за правнорегулирани.

5. Направена е доктринална дефиниция и на понятието „биологично разнообразие. То се определя като съвкупността от всички живи организми

от всички екосистеми към които принадлежат, и които си взаимодействат, както помежду си, така и с неживата природа.

6. Въз основа на разграничението, което се прави в правната доктрина между понятията „природа“ и „околна среда“ е направен изводът, че защитените зони са институционална форма на опазване на природата, а не на околната среда.

7. Разгледана и анализирана е процедурата по приемане (утвърждаване) на планове за управление на защитените зони, която преминава през три фази: разработване на плановете за управление, обществено обсъждане на плановете за управление и утвърждаване на плановете за управление. Извършен е анализ на акта с който се утвърждават плановете за управление на защитените зони. Изводът на автора е, че плановете за управление съдържат правни норми. Те са източник на режимни правила и със заповедта на министъра на околната среда и водите за утвърждаването им се въвеждат в правната действителност подзаконовни правни норми. Проверката на законосъобразността на плановете за управление на защитените зони се извършва чрез оспорването на заповедите за утвърждаването им. Заповедта за утвърждаването на плана и самия план са едно цяло, тъй като проверката на законосъобразността на заповедта е всъщност проверка на законосъобразността на самия план. Ето защо е мислимо виждането, че заповедите за утвърждаване на планове за управление на защитени зони имат характер на подзаконовни нормативни актове, респективно процесуалноправният ред за проверка на тяхната законосъобразност ще бъде този по чл. 185 и сл. от АПК.

8. Разгледани и анализирани са органите на управление на защитените зони. Във връзка с този въпрос е направен критичен анализ на разпоредба на § 1, т.1 от ДР на АПК, съгласно който административен орган е органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, включително лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги. Според автора тази законова разпоредба не е сполучливо редактирана, тъй като за административни органи се приемат не само органите, които принадлежат към системата на изпълнителната власт, но и други органи и субекти, ако законът им е предоставил административни правомощия. Законодателят приема за орган на изпълнителната власт „всеки носител на административни правомощия“. Вероятно предоставянето на административни правомощия на други субекти е общественоцелесъобразно и оправдано. Това обаче не е

достатъчно, за да се приеме, че всеки друг субект, който в изолирани случаи е титуляр на административни правомощия, е административен орган. Според автора тези други субекти в определени от закона случаи ще действат **като** административни органи, но няма как да се приеме, че те са административни органи. Ето защо той смята, че е мислима *de lege ferenda* редакция на § 1, т.1 от ДР на АПК в посочения смисъл.

9. Разгледани са общите и специалните белези на защитените природни територии като част от защитените зони.

10. Направен е анализ на принципите на българското екологично право със значение за управлението на защитените зони. Предлага се *de lege ferenda*, ЗБР (в Глава първа „Общи положения“) да бъде допълнен с чл. 2а, уреждащ специални принципи като например:

„ 1. Участието на утвърдени учени юристи в областта на екологичното право по въпросите за обявяване, приемане на планове за управление и промени в защитените зони;

2. Ограничаване на човешката намеса в защитените зони;

3. Предимство на опазването на биологичното разнообразие пред всеки друг вид дейност в защитените зони.“

11. Разглеждат се основно и по – обстойно управлението на дейността по обявяване на защитените зони като накратко се разглеждат и промените, които законодателят допуска да се извършат в тях като последваща дейност. Тези дейности имат следните белези:

11.1. Това са дейности по управление на защитените зони, като такива те са в основата на административноправния режим на последните. Относно обявяването на защитените зони може да се каже, че това е правнорегламентирана дейност по конституирането на определена територия като защитена, респективно конституирането на обекта на режима и поставянето му под специална защита. Обявяването на защитените зони е дейност, която е основна за административноправния режим на защитените зони, тъй като няма безобектен правен режим.

11.2. Обявяването и промените в защитените зони могат да се разгледат и като административни производство, т.е. като динамични фактически състави, регулирани от процесуалните административноправни норми. Тези административни производства са част от административния процес в широк

смисъл и нямат правораздавателен характер. Те се ръководят от административни органи при спазването на правилата, уредени в ЗБР. Това са специални административни производство, за които се прилага специалния спрямо АПК – ЗБР.

11.3. Крайните актове с, които приключват производствата по обявяване и промени в защитените зони имат характеристиките на административни актове. Особеност на акта, с който се обявява защитена зона е, че той не подлежи на съдебен контрол, т.е. въведено е от законодателят изключение от общата клауза по обжалване на административните актове пред съд с чл. 12, ал. 7 от ЗБР. Доколко това е правилен законодателен подход, предстои да бъде изяснено в настоящото изследване.

11.4. За да бъде обявена една територия за защитена, или за да бъдат извършени промени в нея, следва да са налице материалноправните предпоставки за това, които могат да бъдат изведени от разпоредбите на ЗБР.

Разгледани и анализирани са отделните етапи на производството по обявяване на защитени зони.

12. Извършен е анализ и авторска обосновка на правната същност на заповедта за обявяване на защитени зони като административен акт. Посредством заповедта за обявяване на защитени зони се конституира съответната самите зони, поставят се под специален режим на защита. По въпроса какъв вид административен акт – нормативен, общ, или индивидуален, е заповедта за обявяване на защитени зони няма единна теза, както в правната литература, така и в съдебната практика. Разглеждането и анализът на този въпрос в настоящото научно изследване има не само общотеоретично значение, но и практическо значение, с оглед правораздавателната дейност на ВАС.

13. Направен е критичен анализ на чл. 12, ал.7 от Закона за биологичното разнообразие, който изключва от съдебен контрол заповедите за обявяване на защитени зони. Анализът е придружен с аргументи за неговата противоконституционност и противоречието му с международни актове, които аргументи са и срещу Решение № 14 от 12.10.2021 г. на КС по к.д. № 14 от 2020 г.(ДВ, бр. 88 от 22.10.2021 г.). Според автора разпоредбата на чл.12, ал.7 от ЗБР противоречи на КРБ, на ЕКЗПЧОС и на Орхуската конвенция, поради което следва да бъде отменена с акт на НС.

14. Направен е анализ и са очертани белезите на оценка за съвместимост на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони/ ОС/. Според автора, разгледаната в монографията ОС има следните белези:
- 14.2. ОС е превантивна дейност, насочена към опазването на околната среда. Основната цел на ОС е да бъде направена оценка на степента на отрицателно въздействие от бъдещата реализация на нейния обект.
- 14.3. ОС е специфична процедура за оценка на степента на въздействие на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения върху природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в защитените зони, когато те не са непосредствено свързани или необходими за управлението на тази зона, но които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, могат, по преценка на компетентния орган, да окажат значително отрицателно въздействие върху защитената зона.
- 14.4. ОС е административна процедура(производство). Като такава ОС се регулира от специални административни процесуалноправни норми, които са съсредоточени в чл. 81, ал.5 от ЗООС, в чл. 31 – 34а от ЗБР, както и в Наредбата за ОС, ръководи се от административен орган – министърът на околната среда и водите или директорът на РИОСВ, и приключва с административен акт.
- 14.5. Обект на ОС са планове, програми, проекти и инвестиционни предложения(по аргумент от чл. 31, ал.1 от ЗБР) или техни изменения или разширения извън обхвата на Глава шеста от ЗООС, попадащи изцяло или отчасти в границите на защитени зони.

14.6. ОС се извършва за защитените зони, които са:

а) разгледани и одобрени по принцип от Националния съвет по биологичното разнообразие, независимо дали са отложени за допълнително проучване и разглеждане, или са включени в списъка на министъра на околната среда и водите за внасяне в МС за приемане, или

б) включени в списъка одобрен от МС и обнародван в "Държавен вестник", или

в) обявени със заповед на министъра на околната среда и водите.

Следва да бъде посочено, че когато планове, програми, проекти или инвестиционни предложения засягат територия, която има статут едновременно на защитена природна територия по ЗЗТ и на защитена зона по ЗБР, компетентният орган се произнася само по реда на Наредбата за ОС.

14.7. Ръководещият производството по ОС орган е министърът на околната среда и водите или директорът на съответното РИОСВ. Кой ще бъде ръководещ орган зависи от особеностите на плана, програмата или инвестиционното предложение.

Разгледани и анализирани са отделните етапи на ОС, както и крайният акт.

15. Очертани са специалните белези на административната принуда, прилагана за опазване на защитените зони, които се обуславят от обекта и съдържанието на специалния административноправен режим – административноправния режим на защитените зони. Разглежда се и института на споразумението, предвиден в ЗАНН и приложим при налагането на административни наказания и имуществени санкции на съответните субекти. Очертани са основните белези на административната принуда, прилагана за опазване на защитените зони.

16. Изследвани и анализирани са ПАМ, прилагани за опазването на защитените зони. Разгледани са отделните ПАМ, регламентирани в ЗБР и прилагани за опазване на защитените зони.

17. Изяснена е правната същност на понятието „административни екологични нарушения“ с опит за дефинирането му.

18. Маркирани са основните общи белези на административните наказания в степента, необходима за доизясняване на особеностите на тези от тях, налагани за опазване на защитените зони. Отделните състави на административни нарушения по ЗЗТ не са подробно разгледани и анализирани, а само по-обобщено, с оглед на някои забелязани слабости в нормативната им уредба.
19. След анализ на доктриналните становища и действащото законодателство, са направени редица предложения de lege ferenda, с оглед по – добрата редакция на законовите разпоредби.
20. Извършен е анализ на съдебната практика на ВАС, на Решенията на КС и на Решенията на ЕСПЧ във връзка с поставените въпроси в монографичното изследване.
21. В заключението на монографичния труд са направени някои по - общи изводи от разгледаната правна уредба и препоръки за усъвършенстването ѝ.

II. Глави от колективна монография

1. Христова, Н. Правен режим на управление на защитените природни територии. В: Пенчев, Г., Н. Христова. Правен режим на защитените природни територии/научно – практически анализ/, ИК – УНСС, София, 2023, с. 36 - 81., ISBN 978-619 – 232 – 764 – 4

Същото индексирано в CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

Разгледани са понятията „правен режим“, „правен статус“ и „правен статут“ като се провежда разграничение между тях. Направен е анализ на конституционните разпоредби с пряко отношение към околната среда, в частност към защитените природни територии. Направен е анализ на режима на управление на защитените природни територии като специален административноправен режим. Очертани са общите и специалните белези на защитените природни територии. Анализирани са отделните правнорегламентирани дейности, които са част от съдържанието на правния режим на управление на защитените природни територии, и които се извършват спрямо тези територии, а именно: опазване и ползване на защитените природни територии, обявяване и промени в защитените природни територии, приемане/утвърждаване на планове за управление на защитените природни територии, охрана и финансиране на защитените

природни територии, прилагане на мерки на административна принуда за опазване на защитените природни територии. Разгледани са и органите с правомощия по управление на защитените природни територии.

2. Христова, Н. Правен режим на обявяване и промени в защитените природни територии. В: Пенчев, Г., Н. Христова. Правен режим на защитените природни територии/научно – практически анализ/, ИК – УНСС, София, 2023, с. 82-126., ISBN 978-619 – 232 – 764 – 4

Същото индексирано в CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

В тази част от колективната монография се разглежда основно и по - обстойно управлението на дейността по обявяване на защитените природни територии като накратко се разглеждат и промените, които законодателят допуска да се извършат в тях като последваща дейност. Прави се и анализ на юридическата природа на заповедта за обявяване на защитените природни територии и реда за нейното оспорване. Режимът на обявяване и промени в защитените природни територии е основен, базов административноправен режим. Анализът му дава възможност да се разкрие спецификата на определени дейности – обявяването на обекта на правния режим - защитените природни територии, и последващите промени, които могат да се извършват в този обект. По-конкретно позволява да се разкрие както спецификата и съдържанието на правомощията, правата и задълженията на съответните субекти, така и функционирането на режима, което предполага разглеждането му и в динамика. Направен е и анализ на „обществените организации“ като субекти, които могат да инициират производството по обявяване на национални и природни паркове. Правят се и съответни те предложения de lege ferenda.

3. Христова, Н. Мерки на административна принуда за опазване на защитените природни територии. В: Пенчев, Г., Н. Христова. Правен режим на защитените природни територии/научно – практически анализ/, ИК – УНСС, София, 2023, с. 127 - 157., ISBN 978-619 – 232 – 764 – 4

Същото индексирано в CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

В тази глава се прави анализ на административната принуда, прилагана за опазване на защитените природни територии. По - конкретно се разглеждат и анализират двата основни вида мерки на административна принуда, чиято уредба е в ЗЗТ – принудителните административни мерки и административните наказания. Направеният анализ на нормативната уредба е по-скоро критичен със съответни предложения за редакции.

III. Статии

1. Христова, Н. Фактически и правни основания за издаване на индивидуалните административни актове (доктринални и практико-приложни аспекти). В: *Studia Iuris* [онлайн]. Пловдив, 2019, № 2, с. 30-42. [прегледан 15.12.2019]. ISSN 2367-5314.

Достъпно от: <http://web.uniplovdiv.bg/paunov/Stidia%20Iuris/broi%202%20-%202019/Studia%20Iuris%20-%202%20-%202019%20-%20book%20-%20all.pdf>

Достъпно и от: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=814337>

Статията е посветена на фактическите и правни основания/мотивите/ за издаване на индивидуалните административни актове, които са задължителен реквизит, съгласно действащото законодателство. По – конкретно, вниманието е насочено към значението на мотивите, възможността те да бъдат изложени след издаването на акта и последствията за оспорвания в случаите, в които мотивите се излагат допълнително. След анализ на съдебната практика, е разгледан и порокът, до които води липсата на мотиви. Авторовият извод е, че мотивите трябва да бъдат изложени преди устните състезания в първа инстанция или по - специално преди да е приключило съдебното дирене, като се даде възможност на другата страна, в частност на жалбоподателя, да се запознае с тях. Така ще се гарантира правото на защита и ще могат да бъдат събрани доказателства във връзка с допълнителното излагане на мотивите.

2. Христова, Надежда. Оттегляне на административен акт. В: *Правна мисъл*, Изд. на БАН, София, 2020, №3, с. 3 - 18, ISSN 1310 – 7348

Достъпно от: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=907511>

Статията е посветена на оттеглянето на административния акт в първата хипотеза на чл. 156, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс. По – конкретно, вниманието е насочено към правната природа и законовите предпоставки за валидност на оттеглянето. Статията представя авторски анализ и изводи, както и доктринални становища и съдебна практика по поставените въпроси. Авторовият извод е, че оттеглянето на административния акт има за цел процесуална икономия, която се постига чрез удовлетворяване на търсената защита. Като процесуално действие оттеглянето е процесуално

релевантно и има процесуалноправни последици. То насочва съда към следващото процесуално действие, тъй като води до „оттегляне“ на предмета на оспорване, респективно до снемане на правния спор, отнесен до съда, и до недопустимост на съдебното производство. Ако оттеглянето е валидно, съдът следва да се произнесе по процедурен въпрос, а не по същество

3. Христова, Н. Правна същност на защитените природни територии по Закона за защитените територии. . – Бизнес и право. София, 2022, № 1, с. 67-82. ISSN 2603-34-37. Същото В: Бизнес и право [онлайн]. [прегледан 24.10.2022].

Достъпно от: <https://business-law.unwe.bg/bg/journalissues/article/10544>

Достъпно и от: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1060636>

Защитените природни територии се разглеждат като обект на административноправен режим. Обект на административноправния режим на защитените природни територии са самите тези територии или по-конкретно това са шестте категории защитените природни територии – резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк, защитена местност, уредени с чл. 5, т.1 – 6 от Закона за защитените територии(ЗЗТ - обн., ДВ, [бр. 133](#) от 11.11.1998 г., изм. и доп.). Вниманието в това изследване е насочено към правната същност на защитените природни територии като обект на административноправен режим. Очертани са общите и специални белези на тези територии. Правят се редица обосновани предложения de lege ferenda.

4. Христова, Н. Критичен анализ на чл. 66а от Закона за защитените територии. - Бизнес и право. София, 2022, № 3, с. 30-47. ISSN 2603-34-37

Достъпно от:

<https://business-law.unwe.bg/bg/journalissues/article/10668>

Достъпно и от: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1180543>

С разпоредбите на Глава четвърта, Раздел II, „Планове за управление“ от Закона за защитените територии/ЗЗТ/ са уредени редът за приемане/утвърждаване на планове за управление на защитени природни територии и правомощията, правата и задълженията на съответните субекти във връзка с осъществяването на тази

управленска дейност. Разпоредбата на чл. 66а от ЗЗТ принадлежи именно към този раздел на закона и гласи следното: „ Издадените по реда на този раздел общи или индивидуални административни актове подлежат на обжалване пред съответния административен съд по реда на [Административнопроцесуалния кодекс](#)“. Т.е. законодателят определя всички крайни актове по този раздел като индивидуални или като общи административни актове, въпреки , че дефиниция за индивидуален административен акт и за общ административен акт се съдържа в чл. 21 и чл. 65 от [Административнопроцесуалния кодекс](#)(АПК - обн., ДВ, [бр. 30](#) от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп.). Вниманието в това изследване е насочено именно към чл. 66а(Нов – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) от ЗЗТ, който е израз на една от многобройните му промени. Според автора тази разпоредба е неправилен законодателен подход и е противоконституционна като той излага аргументи за това. Ето защо той прави аргументирано предложение de lege ferenda, разпоредбата на чл. 66а от ЗЗТ да бъде отменена.

5. Христова, Н. Оспорване на отказ да се допусне възобновяване на производство по издаване на административен акт. – Научни трудове. ИК – УНСС, София, 2023, № 4, с. 157-с. 172 ISSN(print) 0861-9344, ISSN(online) 2534 – 8957

Достъпно от:

<http://unwe-research-papers.org/bg/journalissues/article/11511>

Достъпно и от: <https://www.cceol.com/search/journal-detail?id=1547>

В това изследване е разгледан въпросът за оспорването на отказа да се допусне възобновяване на производство по издаване на административен акт, който съгласно чл. 103 ал. 3 от Административнопроцесуалния кодекс може да се оспорва по реда на глава десета, [раздел IV](#) от този кодекс. По – конкретно се прави анализ на отказа да се допусне възобновяване на административно производство като предмет на оспорване и реда за неговото оспорване. Потърсен е отговор на въпросът може ли да се оспори мълчаливия отказ да се допусне възобновяване на производство по издаване на административен акт. Разгледан е и въпросът за субектите, които могат да оспорват тези откази. Направен е анализ на правната доктрина и съдебната практика по поставените в изследването въпроси.

IV. Доклади от научни конференции

- 1. Христова, Н. Пребиваването на чужденците на територията на Република България за целите на вътрешнокорпоративния трансфер. В: Сборник с доклади от Научна конференция „Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право“ в памет на проф. д-р Атанас Василев по повод 70 г. от рождението му, София, „Издателски комплекс – УНСС“, 2020, с. 166 – 172, ISBN: 978-619-232-442-1**

Изследването е посветено на въпроса за пребиваването на чужденците на територията на Република България за целите на вътрешнокорпоративния трансфер. По - конкретно вниманието е насочено към правната същност на вътрешнокорпоративния трансфер и субектите, които могат да се ползват от него. За да пребивава гражданинът на трета страна на територията на Република България за целите на вътрешнокорпоративния трансфер, следва да се е осъществил един сложен фактически състав. Според автора самият вътрешнокорпоративен трансфер би могъл да се разгледа като сложен фактически състав. Ето защо решението на работодателя за преместване на работника – гражданин на трета страна, не е абсолютно основание за пребиваване на последния на територията на Република България. Този извод се налага и от разпоредбата на чл. 33п, ал.1 от ЗЧРБ, съгласно който разрешение за лице, преместено при вътрешнокорпоративен трансфер, с право на продължително пребиваване могат да получат чужденци, които отговарят на условията за достъп до пазара на труда по смисъла на ЗТМТМ и които притежават виза за дългосрочно пребиваване. Разрешението по чл. 33п, ал. 1 от ЗЧРБ се издава след решение на органите на Министерството на труда и социалната политика.

- 2. Христова, Н. За правото на жалбоподателя на разноси след оттегляне на административния акт в хода на съдебното производство. В: Сборник с доклади от Научна конференция „100 ГОДИНИ УНСС – 100 ГОДИНИ ПРАВО В УНСС ”, Том II – Актуални проблеми на публичното и наказателно право. Актуални проблеми на историческите, икономическите, и социалните науки. С., Издаелски комплекс – УНСС, 2021 г., с. 75 – 83, ISBN 978-619-232-438-4.**

Изследването е посветено на въпроса за разноските при прекратяване на съдебното производство след оттегляне на административния акт. По - конкретно вниманието е насочено към правото на жалбоподателя

на разноси, когато е налице фактическият състав на оттеглянето. Във тази връзка и като начало са маркирани последиците, който оттеглянето на административния акт предизвиква, т.е. разгледан е неговия процесуалноправен и материалноправен ефект. Изследването представя авторски анализ и изводи, както и доктринални становища и съдебна практика по поставените въпроси. Страните в производството пред съда, в частност жалбоподателят, правят съдебни разноси по повод на делото. По правило страната, в чиято полза съдът е решил делото има правото да претендира, да иска да ѝ бъдат присъдени тези разноси, а другата страна има задължението да ги плати. Така, съгласно чл. 143, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс/АПК - обн., ДВ, бр. 30 от 11.04.2006 г., изм. и доп./, жалбоподателят ще може да претендира направените от него съдебни разноси - държавните такси, разноските по производството и възнаграждението за един адвокат, ако е имал такъв, когато съдът отмени обжалвания административен акт или отказа да бъде издаден административен акт, и тези разноси ще следва да се възстановяват от бюджета на органа, издал отменения акт или отказ. Не винаги обаче, едно административно производство приключва с решение по същество на спора. Такъв е случаят, когато съдът прекратява производството на основание чл. 159, т. 3 от АПК, поради оттегляне на административния акт. Изрично законодателят с тази разпоредба е предвидил, че жалбата или протестът се оставя без разглеждане, а ако е образувано съдебно производство, то се прекратява, когато оспореният административен акт е оттеглен. Съответно законодателят е предвидил с разпоредбата на чл. 143, ал. 2 от АПК, че подателят на жалбата има право на разноси по ал. 1 и при прекратяване на делото поради оттегляне на оспорения от него административен акт. Правният ефект/процесуалноправен и материалноправен/ на самото оттеглянето на административния акт обаче, се проявява и в други процесуалноправни пречки за допустимостта на съдебното производство, което е причината съдът да прекрати производството, но да го прекрати вече на друго основание, а не поради оттегляне на административния акт. Например поради оттегляне на акта съдът прекратява съдебното производство на основание чл. 159, т.1 от АПК, приемайки, че няма годеен за обжалване акт, или на основание чл. 159, т.4 от АПК, приемайки, че оспорващият няма правен интерес от оспорването. В тези случаи, съдът прекратява делото, но понякога не присъжда претендираните от жалбоподателя разноси. Жалбоподателят е субект на правото на

разноски, както бе посочено само в два случая, когато съдът с решение по същество отмени обжалвания административен акт или с определение прекрати делото поради оттегляне на оспорения административен акт. За всички останали случаи обаче, на прекратяване на съдебното производство, АПК не съдържа разпоредба, с която да се признават съдебни разноски в полза на жалбоподателя. Именно за това е важно да бъдат разгледани поставените в този доклад въпроси, чиито отговори биха допринесли за възстановяване на баланса между страните в съдебното производство.

3. Христова, Н. За приложението на чл. 84, ал. 3 от Закона за българските лични документи. В: Сборник с доклади от Научна конференция „30 ГОДИНИ ЮФ НА УНСС – ПРИЕМНИК НА ВЕКОВНА ТРАДИЦИЯ В РАЗВИТИЕТО НА ПРАВНАТА НАУКА И ПРАКТИКА”, Издателски комплекс на УНСС, София, 2022г., с.515-524, ISBN: 978-619-232-651-7

Достъпно от: <https://www.cceol.com/search/book-detail?id=1178320>

Административнонаказателният процес обхваща две фази – съдебна и извънсъдебна. Ръководещият производството орган в съдебната фаза е съдът. Вече десетилетия наред, оспорването на наказателните постановления пред първа съдебна инстанция е уредено с нормите на Закона за административните нарушения и наказания/ЗАНН - обн., ДВ, [бр. 92](#) от 28.11.1969 г., изм. и доп./. По правило, и специалните закони препращат към ЗАНН по неуредените в тях въпроси относно реда за оспорване на наказателните постановления. Оказва се обаче, че и това правило има изключение, допуснато от самия законодател. Въпросът е, доколко това изключение е концептуално уместно и правилно. Така, съгласно чл. 84, ал. 3 от Закона за българските лични документи/ ЗБЛД - обн., ДВ, [бр. 93](#) от 11.08.1998 г., изм., и доп./, от една страна, установяването на нарушенията и издаването на наказателните постановления се извършват по реда, определен в ЗАНН, а от друга, обжалването - по [Административнопроцесуалния кодекс](#)/АПК - обн., ДВ, [бр. 30](#) от 11.04.2006 г., изм. и доп./. В това изключение обаче, липсва законодателна логика. На практика, приложението на чл. 84, ал. 3 от ЗБЛД създава повече неясноти и затруднява дейността на съда, т.е. разколебава спазването на съдопроизводствените правила. Изправяйки се пред такава правна действителност, съдът трябва да се произнесе по административнонаказателен казус, използвайки производствени правила за контрол спрямо административни актове, в които се обективира

правоприлагащата дейност на администрацията. Освен това, разпоредбата на чл. 84, ал. 3 от ЗБЛД не конкретизира кой точно ред по АПК – този за оспорване пред съда на индивидуалните, общите или нормативните административни актове. В някои свои решения съдът изрично сочи, че това е редът за оспорване на индивидуалните административни актове пред / чл. 145 и сл. от АПК/.¹ В други съдебни решения, въпреки разпоредбата на чл. 84, ал. 3 от ЗБЛД, съдът изрично сочи, че провежда производството по чл. 59 и сл. от ЗАНН и субсидиарно прилага НПК.² Спазването на съдопроизводствените правила е от съществено значение за законосъобразността на съдебния акт, а тяхното нарушаване е касационно основание за оспорването му. Факт е обаче, че разпоредбата на чл. 84, ал.3 от ЗБЛД внася по-скоро объркване в дейността на съда, респективно води до противоречива съдебна практика.

Изследването в доклада е посветено на въпроса за приложението на чл. 84, ал. 3 от Закона за българските лични документи. По - конкретно, в изследването се прави критичен анализ на приложението на тази законова разпоредба и се предлага редакция *de lege ferenda*. Изследването представя авторски анализ и изводи, както и доктринални становища и съдебна практика по поставените въпроси.

V. Учебник

Христова, Н. Кратък курс по административно право и административен процес. София, Издателски комплекс – УНСС, 311 с. ISBN 978-619-232-839-9

Учебникът „Кратък курс по административно право и административен процес“ е предназначен да отговаря в съкратен вид на преподаваните дисциплини „Административно право и административен процес“, „Административно право“ и „Административен процес“ пред студенти от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, съгласно приетите и утвърдени учебни планове. Учебникът се състои от два дяла - Дял I „Административно право“ и Дял II „Административен процес“, които обхващат отделни глави, посветени на основни въпроси от материалното и процесуалното административно право. Изяснени са основните понятия по отделните

---

¹ Вж. Решение № 89417 от 10.04.2017 г. на СРС по а. н. д. № 7507/2014 г., Решение от 28.10.2015 г. на СРС по адм. д. № 9328/2014 г. За спазването на съдопроизводствените правила, уредени в АПК и по – специално тези, уреждащи оспорването на индивидуалните административни актове, се е произнесъл и Административен съд – Враца с Решение от 3.11.2008 г. по к. а. х. д. № 398/2008 г.

² Вж. Решение № 511 от 6.04.2011 г. на РС - Бургас по а. н. д. № 4690/2010 г., Решение от 6.01.2010 г. на СРС по а. н. д. № 9158/2010 г. В този смисъл е и Решение № 209 от 8.04.2011 г. на АС - София-област по к. а. н. д. № 124/2011 г.

въпроси без да се претендира за изчерпателност като се правят значителен брой препратки към публикации на изтъкнати български учени.

Учебникът е предназначен за ползване основно от студенти от икономически и други специалности, различни от специалност „Право“. Той може да се ползва и от студенти от специалност „Право“ като доктринален източник, върху който да се надгражда, във връзка с преподаваните дисциплини „Административно право“ и „Административен процес“.

VI. Учебни помагала

Доц. д-р Надежда Христова участва в написването на едно учебно ръководство, а именно:

Димитров, В., Н. Чилова, Н. Христова, Х. Паунов, И. Горанова, Ст. Радев, С. Дулевски, О. Колев. Ръководство за държавен изпит по публичноправни науки. София, Сиела, 2024, 903 с. ISBN: 978-954-28-4551-5

Темите разработени самостоятелно от доц. д-р Надежда Христова са:

- **от Въпрос № 22:** Субекти на административното право. Административноправен статус на гражданите и на организациите на гражданите;
- **от Въпрос № 26:** Условия за законосъобразност на административните актове. Недействителност на административния акт – понятие и видове;
- **Въпрос № 31:** Административен процес – предмет, обхват, принципи, субекти;
- **Въпрос № 33:** Оспорване на административните актове по административен ред;
- **Въпрос № 34:** Оспорване на административни актове по съдебен ред пред първа инстанция;
- **Въпрос № 38:** Образуване на административнонаказателно производство. Административнонаказващи органи. Производство по налагане на административни наказания;
- **Въпрос № 39:** Оспорване на наказателните постановления, решения, предупрежденията, резолюциите и електронните фишове пред съд. Касационно производство по административнонаказателни дела.

Целта на учебното ръководство е да систематизира учебния материал и да отговаря на нуждите на студентската аудитория. Ръководството за държавен

изпит по публичноправни науки е предназначено да улесни в максимална степен подготовката на студентите по право в Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство. Разбира се ръководството може да се ползва и от студентите във всички останали юридически факултети в страната, тъй като е съобразено изцяло с единния въпросник за изпита по публичноправни науки, който е приложим за специалността „Право“. Темите (въпросите) в ръководството са разработени по единен модел, който включва план (съдържание) на въпроса, необходимата нормативна уредба, важна относима практика на Конституционния съд, на Върховния административен съд, на Върховния касационен съд и на други съдилища, най-съществените публикации по съответната правна материя (учебници, монографии, статии), основни понятия и контролни въпроси.

Основните понятия включват най-важното, най-същественото от материята, което трябва да знае явяващия се на държавен изпит по публичноправни науки. В този смисъл съдържанието на основните понятия е достатъчно пълно, но без претенции за изчерпателност. Именно поради това в ръководството са посочени и най-значимите в съответната научна област публикации на авторитетни автори, които дават цялостна представа за постиженията на българската публичноправна доктрина. С тази цел ръководството съдържа и множество препратки и съответно цитати от тези публикации.

Контролните въпроси дават възможност за проверка на наученото.

Изготвил: .....

/доц. д-р Надежда Христова/

SUMMARY

of the scientific research works, publications, scientific and applied papers, with which the candidate Assoc. Prof. Dr. Nadejda Hristova participated in the competition for the academic position "Professor" at the UNWE in the professional field "Law", scientific specialty "Administrative Law and Administrative Procedure", announced in the State Gazette, issue 3 of 10 October 2025.

VII. Monograph

1. Hristova. H. Administrative and legal regime of protected areas. Sofia, IK - UNWE, 2024, 249 p. ISBN ISBN 978-619-232-850-4

1. At present, there is no other monographic or dissertation study in our country dedicated solely to this issue, which is why this work fills a gap in the legal literature. In the absence of another monographic study of the Administrative Law regime of protected areas, this work could be useful for both theory and practice. At the same time, the issues discussed could be used in the educational process of some academic disciplines such as Administrative Law - Special Part and Environmental Law (respectively Environmental Protection). The object of the study is the social relations in connection to the protection of protected areas. The subject of the study is the administrative law regime of protected areas in the Republic of Bulgaria. The main objective of this study is to clarify the administrative law nature and the characteristic features of protected areas under Bulgarian Environmental Law, respectively their Administrative Law regime. At the same time, this objective also determines two closely related additional objectives, namely: a) contributing to further scientific and practical discussion on the issues under consideration; b) filling a gap in the legal literature with regard to the lack of a comprehensive doctrinal study of the Administrative Law regime of protected areas.

2. The legal nature of the concepts "administrative legal regime of protected areas", "object of the regime" and "content of the regime" is analysed with an attempt to define them.

3. A further systematization of the administrative legal regime of protected areas is made, which is admissible on the basis of the different administrative activities carried out in relation to the respective object. Thus, formally reviewed, based on the provisions of the BRA, the following more important administrative law regimes of protected areas are considered: 1. Regime of designation and changes in protected areas; 2. The regime of the compatibility assessment of plans,

programmes, projects and investment proposals; and 3. The regime of administrative coercive measures applied for the protection of protected areas. These three regimes are part of the overall administrative law regime for protected areas. They have a common object and that is protected areas. The distinction between them is based on the type of administrative activity carried out in relation to the object of the regime. The regime of declaration and changes in protected areas, the regime of the assessment of the compatibility of plans, programmes, projects and investment proposals with the object and purpose of protected areas, and the regime of administrative coercion are discussed independently, in the relevant paragraphs of Chapter Two and Chapter Three of the monographic work. The separate analysis of these three regimes is necessary due to the particular regime rules for the management of the activities on the designation and changes in protected areas, on the compatibility assessment and on the application of administrative enforcement measures for their conservation. Another argument in this direction is the importance of the management of the activity of constitution and protection of the object of the regime. On the one hand, the designation of protected areas constitutes the object of the regime, and changes to the protected areas bring about changes in the socio-legal status of that object. This requires, for the sake of a more detailed and comprehensive analysis, the separate consideration of the regime of designation and changes to protected areas. On the other hand, the compatibility assessment of plans, programmes, projects and investment proposals and administrative enforcement, as a human rights-based, law-protecting form of state governance, are applied in order to protect the object of the legal regime - protected areas, since it is the object of the regime that is the object of law protection. This is a substantial enough justification for the stand-alone analysis in this study of the three regimes.

4. The features of the object of the regime are outlined. The object of the administrative regime of protected areas is the protected areas themselves. Protected areas are an institutional form of protection of nature. These are territories placed under a special administrative legal regime and the activities that can be carried out in relation to them are legally regulated.

5. A doctrinal definition of biodiversity is also established. It is defined as the aggregation of all living organisms of all ecosystems to which they belong, and which interact both with each other and with non-living nature.

6. On the basis of the distinction that has been made in legal doctrine between the concepts of "nature" and "environment", it is concluded that protected areas are an institutional form of nature conservation rather than environmental protection.

7. The procedure for the adoption (approval) of management plans for protected areas, which passes through three phases: development of management plans, public discussion of management plans and approval of management plans, is examined and analysed. An analysis of the act approving the management plans for protected areas has been carried out. The author's conclusion is that management plans contain legal norms. They are a source of regime rules and the order of the Minister of Environment and Water approving them introduces sub-legal rules into the legal reality. The legality of the management plans for protected areas is checked by challenging the orders approving them. The order approving the plan and the plan itself are one and the same, since the examination of the lawfulness of the order is in fact an examination of the lawfulness of the plan itself. It is therefore reasonable to consider that the orders approving the management plans for protected areas have the character of secondary normative acts, and that the procedural procedure for verifying their legality will be that laid down in Article 185 et seq. of the Administrative Procedure Code.

8. The administrative authorities of the protected areas are examined and analysed. In relation to this issue, a critical analysis is made of the provision of § 1, item 1 of the RA of the APC, according to which administrative authority is the authority that belongs to the system of the executive, as well as any holder of administrative powers, empowered by virtue of the law, including persons performing public functions and organizations providing public services. In the author's opinion, this legal provision is not well drafted, since administrative bodies are not only those belonging to the executive power system, but also other bodies and entities if the law has granted them administrative powers. The legislator considers an executive authority to be 'any holder of administrative powers'. The conferral of administrative powers on other entities is probably socially appropriate and justified. However, this is not sufficient to hold that any other entity which in isolated cases is the holder of administrative powers is an administrative authority. In the author's view, these other entities will act as administrative authorities in certain cases defined by law, but it cannot be assumed that they are administrative authorities. Therefore, he considers that a *de lege ferenda* wording of § 1(1) of the RA of the APC in the aforementioned sense is conceivable.

9. The general and special features of protected natural areas as part of protected areas are discussed.

10. An analysis of the principles of Bulgarian Environmental Law is presented with relevance for the governing of the protected areas. It is proposed that *de lege*

ferenda, the BRA (in Chapter One "General Provisions") should be supplemented by Article 2a, regulating special principles such as:

" 1. The participation of renowned legal scholars in the field of environmental law on the issues of designation, adoption of management plans and changes in protected areas;

2. Limiting human interference in protected areas;

3. Priority of biodiversity conservation over any other activity in protected areas."

11. The management of the activity of designation of protected areas is discussed in detail and the changes that the legislator allows to be made in them as a follow-up activity are briefly considered. These activities have the following features:

11.1. These are protected area management activities, and as such they are the basis of the administrative regime of the latter. Regarding the designation of protected areas, it can be said that this is a legally regulated activity of constituting a certain territory as protected, respectively constituting the object of the regime and placing it under special protection. The designation of protected areas is an activity that is fundamental to the administrative legal regime of protected areas, as there is no non-exclusive legal regime.

21.2. The declaration and changes in the protected areas can also be considered as administrative proceedings, i.e. as dynamic factual compositions regulated by the procedural rules of administrative law. These administrative proceedings are part of the administrative procedure in the broad sense and are not of a judicial nature. They are governed by administrative authorities in compliance with the rules laid down in the BIA. These are special administrative proceedings to which the special law of the Republic of Bulgaria - the APC - applies.

21.3. The final acts which conclude the procedures for the designation and changes in the protected areas have the characteristics of administrative acts. A special feature of the act declaring a protected area is that it is not subject to judicial review, i.e. the legislator has introduced an exception to the general clause on appeals against administrative acts before a court in Art. 7 of the BRA. To what extent this is an adequate legislative approach remains to be clarified in the study.

21.4. In order for a site to be declared protected, or for changes to be made to it, the substantive legal prerequisites for this, which can be deduced from the provisions of the BRA, must be present.

The different stages of the procedure for declaring protected areas are examined and analysed.

22. An analysis and author's justification of the legal nature of the order for declaring protected areas as an administrative act is made. By means of the order for the declaration of protected areas, the respective areas themselves are constituted, placed under a special regime of protection. There is no unified thesis in the legal literature or in the court practice on the question of what type of administrative act - normative, general or individual - the order for the designation of protected areas is. Consideration and analysis of this issue in the present research has not only general theoretical significance, but also practical significance, in view of the jurisprudential activity of the SAC.
23. A critical analysis is made of Article 12, paragraph 7 of the Biodiversity Act, which excludes from judicial review orders for the designation of protected areas. The analysis is accompanied by arguments for its unconstitutionality and its contradiction with international instruments, which arguments are also against Decision No. 14 of 12.10.2021 of the CC in case No. 14 of 2020 (SG No. 88 of 22.10.2021) . According to the author, the provision of Article 12(7) of the CBD contradicts the CRC, the ECHR and the Aarhus Convention and should therefore be repealed by an act of the NA.
24. An analysis is made and the features of a compatibility assessment of plans, programmes, projects and investment proposals with the subject and objectives of conservation of protected areas/ CAs/ are outlined. According to the author, the CA examined in the monograph has the following features:
- 24.2. CA is a preventive activity aimed at protecting the environment. The main objective of the CA is to assess the extent of negative impacts from the future implementation of the project.
- 24.3. CA is a specific procedure for assessing the degree of impact of plans, programmes, projects and investment proposals on natural habitats and habitats of species subject to conservation in protected areas, where they are not directly related to or necessary for the

management of that area, but which individually or in interaction with other plans, programmes, projects and investment proposals may, in the judgement of the competent authority, have a significant negative impact on the protected area.

24.4. CA is an administrative procedure (proceeding). As such, the CA is regulated by special administrative procedural rules, which are concentrated in Article 81(5) of the Environmental Protection Act, in Articles 31 to 34a of the RBD Act, as well as in the CA Ordinance, it is managed by an administrative body - the Minister of Environment and Water or the Director of the Regional Inspectorate of Environmental Protection, and it is concluded by an administrative act.

24.5. The subject of the CA are plans, programmes, projects and investment proposals (by argument of Article 31, paragraph 1 of the WBR) or their amendments or extensions outside the scope of Chapter Six of the EIA, falling wholly or partly within the boundaries of protected areas.

24.6. The CA is carried out for the protected areas, which are:

(a) considered and approved in principle by the National Biodiversity Council, whether deferred for further study and consideration, or included on the list of the Minister of Environment and Water for submission to the Council of Ministers for adoption, or

b) included in the list approved by the Council of Ministers and promulgated in the State Gazette, or

(c) declared by order of the Minister for the Environment and Water.

It should be noted that when plans, programmes, projects or investment proposals affect an area which has the status of both a protected natural area under the Protected Areas Act and a protected area under the Biological Diversity Act,

the competent authority shall decide only in accordance with the provisions of the CA Ordinance.

24.7. The authority in charge of the CA proceedings is the Minister of the Environment and Water or the Director of the relevant Regional Inspectorate of Environment and Waters. The lead authority depends on the specificities of the plan, programme or investment proposal.

The different stages of the CA as well as the final act are discussed and analysed.

25. The special features of the administrative coercion applied for the protection of protected areas are outlined, which are determined by the object and content of the special administrative law regime - the administrative law regime of protected areas. The institute of the settlement agreement, provided for in the Law on the Protection of Protected Areas and applicable to the imposition of administrative penalties and pecuniary sanctions on the relevant subjects, is also examined. The main features of the administrative coercion applied for the protection of protected areas are outlined.
26. The administrative coercive measures applied for the protection of the protected areas are studied and analysed. The different types of administrative coercive measures, regulated in the BRA and applied for the protection of protected areas, are examined.
27. The legal nature of the term "administrative environmental violations" is clarified with an attempt to define the latter.
28. The main common features of the administrative penalties are highlighted to the extent necessary to further clarify the specificities of those imposed for the protection of protected areas. The individual types of administrative offences under the SPA Act are not discussed and analysed in detail, but only in a more general way, in view of some perceived weaknesses in their legal framework.
29. Following an analysis of the doctrinal opinions and the current legislation, a number of *de lege ferenda* proposals have been outlined with a view to better drafting of the legal provisions.
30. An analysis of the court practice of the Supreme Administrative Court, the decisions of the Constitutional Court and the decisions of the European

Court of Human Rights in relation to the questions raised in the monographic study has been carried out.

31. In the conclusion of the monographic work some more general conclusions based on the examined legal framework are drawn and recommendations for its improvement are outlined.

VIII. Chapters from a collective monograph

1. Hristova, N. Legal regime of protected natural areas management. In. Hristova. Legal regime of the protected natural territories /scientific - practical analysis/, IC - UNWE, Sofia, 2023, pp. 36 - 81., ISBN 978-619 - 232 - 764 - 4.

Same indexed in CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

The notions of "legal regime", "legal status" and "legal statute" are discussed, and a distinction is drawn between them. An analysis is made of the constitutional provisions with direct relevance to the environment, in particular to protected natural areas. An analysis is made of the administrative regime of protected natural areas as a special administrative law regime. The general and special features of protected natural areas are outlined. The individual legally regulated activities that are part of the content of the legal regime of management of protected natural areas and that are carried out in relation to these areas are analysed, namely: protection and use of protected natural areas, declaration and changes in protected natural areas, adoption/approval of management plans for protected natural areas, protection and financing of protected natural areas, application of administrative coercive measures for the protection of protected natural areas. Authorities with powers to manage protected natural areas are also considered.

2. Hristova, N. Legal regime of designation and changes in protected natural areas. In. Hristova. Legal Regime of Protected Natural Areas /Scientific - Practical Analysis/, IC - UNWE, Sofia, 2023, pp. 82-126., ISBN 978-619 - 232 - 764 - 4

Same indexed in CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

In this part of the collective monograph the governing of the activity of designation of protected natural areas is considered mainly and in more detail, and the changes that the legislator allows to be made in them as a subsequent activity are briefly considered. An analysis is also made of the legal nature of the order declaring protected natural areas and the procedure for challenging it. The regime

of designation and changes in protected natural areas is a basic, fundamental administrative law regime. Its analysis allows to reveal the specificity of certain activities - the declaration of the object of the legal regime - the protected natural areas, and the subsequent changes that can be made to this object. In particular, it allows to reveal both the specificity and the content of the powers, rights and obligations of the relevant subjects, as well as the functioning of the regime, which implies its consideration in dynamics. An analysis is also made of "public organizations" as subjects that can initiate the proceedings for the designation of national and natural parks. Relevant *de lege ferenda* proposals are also discussed.

3. Hristova, N. Measures of administrative coercion for the protection of protected natural areas. In. Hristova. Legal Regime of Protected Natural Territories /Scientific - Practical Analysis/, IC - UNWE, Sofia, 2023, pp. 127 - 157., ISBN 978-619 - 232 - 764 - 4

Same indexed in CEEOL: <https://www.ceeol.com/search/book-detail?id=1216478>

This chapter analyses the administrative coercion applied for the protection of protected natural areas. More specifically, the two main types of administrative enforcement measures regulated in the Protected Areas Act - administrative coercive measures and administrative penalties - are examined and analysed. The analysis of the legal framework is rather critical with relevant suggestions for amendments.

IX. Articles

6. Hristova, N. Factual and Legal Grounds for the Issuance of Individual Administrative Acts (Doctrinal and Practical Aspects). In: Studia Iuris [online]. Plovdiv, 2019, № 2, pp. 30-42 [accessed 15.12.2019]. ISSN 2367-5314. Достъпно от: <http://web.uni-plovdiv.bg/paunov/Stidia%20Iuris/broi%202%20-%202019/Studia%20Iuris%20-%202%20-%202019%20-%20book%20-%20all.pdf>

Also available from: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=814337>

The article is devoted to the factual and legal grounds/motives/for the issuance of individual administrative acts, which are mandatory requisites under the legislation in force. More specifically, the article is focused on the importance of the reasons, the possibility to state them after the issuance of the act and the consequences for the challenger in cases where the reasons are stated subsequently. After an analysis of the court practice, the defect to which the absence of reasons gives rise is also examined. The

author's conclusion is that the statement of reasons must be given before the oral proceedings at first instance or, in particular, before the conclusion of the proceedings, giving the other party, in particular the applicant, the opportunity to acquaint himself with the reasoning. That will ensure the right of the defence and enable evidence to be collected in connection with the further statement of reasons.

7. Hristova, Nadezhda. Withdrawal of an Administrative Act. In.

Available from: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=907511>

The article is dedicated to the withdrawal of the administrative act in the first hypothesis of Art. 1 of the Administrative Procedure Code. More specifically, the attention is focused on the legal nature and legal prerequisites for the validity of the withdrawal. The article presents the author's analysis and conclusions, as well as doctrinal opinions and court practice on the issues raised. The author's conclusion is that the withdrawal of the administrative act aims at procedural economy, which is achieved by satisfying the defence sought. As a procedural act, withdrawal is procedurally relevant and has procedural consequences. It directs the court to the next procedural step, since it leads to the 'withdrawal' of the subject-matter of the challenge, respectively to the withdrawal of the legal dispute brought before the court and to the inadmissibility of the proceedings. If the withdrawal is valid, the court must rule on a procedural question and not on the merits

8. Hristova, N. Legal Nature of Protected Natural Areas under the Protected Areas Act. - Business and Law. ISSN 2603-34-37. Business and Law [online]. [accessed 24.10.2022].

Available from: <https://business-law.unwe.bg/bg/journalissues/article/10544>

Also available from: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1060636>

Protected natural areas are considered as subject to specific administrative legal regime. The object of the administrative legal regime of the protected natural areas is the protected natural areas themselves or, more specifically, the six categories of protected natural areas - reserve, national park, natural landmark, maintained reserve, natural park, protected area, regulated by Article 5, items 1 - 6 of the Act on Protected Areas (Journal of Laws [No. 133](#) of 11.11.1998, as amended and supplemented). The focus of this study is on the legal nature of protected natural areas as an object of administrative law regime. The general and special features of these

territories are outlined. A number of reasoned proposals *de lege ferenda* are made.

9. Hristova, N. A Critical Analysis of Article 66a of the Protected Areas Act. - Business and Law. Sofia, 2022, № 3, pp. 30-47.

Retrieved from: <https://business-law.unwe.bg/bg/journalissues/article/10668>

Also available from: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1180543>

The provisions of Chapter Four, Section II "Management Plans" of the Protected Areas Act (PAA) regulate the procedure for the adoption/approval of management plans for protected natural areas and the powers, rights and obligations of the relevant entities in relation to the implementation of this executive activity. The provision of Article 66a of the Protected Areas Act belongs precisely to this section of the law and states the following: "General or individual administrative acts issued under this section are subject to appeal before the relevant administrative court under the [Administrative Procedure Code](#)". That is, the legislator defines all final acts under this section as individual or general administrative acts, although the definition of an individual administrative act and a general administrative act is contained in Articles 21 and 65 of the [Administrative Procedure Code](#) (APC - promulgated, State Gazette [No. 30](#) of 11 April 2006, in force since 12 July 2006, as amended and supplemented). The attention in this study is focused precisely on Article 66a (New - SG 77/2018, in force from 1.01.2019) of the LPA, which is an expression of one of its numerous changes. According to the author, this provision is an inadequate legislative approach and is unconstitutional and arguments for this position are provided. He therefore makes a reasoned *de lege ferenda* proposal that the provision of Article 66bis of the LPA be repealed.

10. Hristova, N. Challenge to the refusal to allow the reopening of proceedings for the issuance of an administrative act. - Scientific works. IC - UNWE, Sofia, 2023, № 4, pp. 157-c. 172 ISSN(print) 0861-9344, ISSN(online) 2534 - 8957

Available from: <http://unwe-research-papers.org/bg/journalissues/article/11511>

Also available from: <https://www.cceol.com/search/journal-detail?id=1547>

This study examines the issue of challenging the refusal to allow the reopening of proceedings for the issuance of an administrative act, which, pursuant to Article 103 para. 3 of the Administrative Procedure Code may be challenged under the procedure of Chapter Ten, [Section IV](#) of this Code. Specifically, an analysis is made of the refusal to allow the resumption of administrative proceedings as the subject of the challenge and the procedure for challenging it. It seeks an answer to the question whether an implied refusal to allow the reopening of proceedings for the issue of an administrative act may be challenged. The question of the subjects who may challenge such refusals is also examined. An analysis of the legal doctrine is made and court practice on the issues raised in the study is presented.

X. Papers from scientific conferences

4. Hristova, N. Residence of Foreigners on the Territory of the Republic of Bulgaria for the Purposes of Intra-Corporate Transfer. In. 978-619-232-442-1

The study is devoted to the issue of the residence of foreigners on the territory of the Republic of Bulgaria for the purpose of intra-corporate transfer. More specifically, the attention is focused on the legal nature of the intra-corporate transfer and the subjects that can benefit from it. In order for the third-country national to reside on the territory of the Republic of Bulgaria for the purposes of the intra-corporate transfer, a complex factual composition must have taken place. According to the author, the intra-corporate transfer itself could be considered as a complex factual chain of events. Therefore, the employer's decision to transfer the third-country national employee is not an absolute ground for the latter's residence in the territory of the Republic of Bulgaria. This conclusion is also required by the provision of Article 33p(1) of the HRBA, according to which a permit for a person transferred in an intra-corporate transfer with the right to long-term residence may be obtained by foreign nationals who meet the conditions for access to the labour market within the meaning of the LTRM Act and who hold a long-term residence visa. The permit under Art. 33p para. 1 of the HRBA shall be issued following a decision of the authorities of the Ministry of Labour and Social Policy.

5. Hristova, N. On the appellant's right to costs following the withdrawal of the administrative act in the course of the proceedings. In collection of reports from scientific conference “100 Years UNWE – 100 YEARS OF LAW AT UNWE”, Volume II Current problems of Public and Criminal Law. Current problems of historical, economic, and social

sciences. S., Publishing Complex - UNWE, 2021, pp. 75 - 83, ISBN 978-619-232-438-4.

The study is devoted to the issue of costs in the event of termination of the proceedings after withdrawal of the administrative act. In particular, the focus is on the applicant's right to costs where the factual element of withdrawal is present. In that connection and as a starting point, the effects of the withdrawal of the administrative act are highlighted, i.e. its procedural and substantive effect is examined. The study presents the author's analysis and conclusions, as well as doctrinal opinions and court practice on the issues raised. The parties to the proceedings before the court, in particular the applicant, incurred costs in connection with the proceedings. As a general rule, the party in whose favour the court has decided the case has the right to claim those costs and the other party has the obligation to reimburse the costs. Thus, pursuant to Article 143 para. 30 of 11.04.2006, as amended and supplemented, the appellant will be entitled to claim the costs incurred by him/her - the state fees, the costs of the proceedings and the remuneration of a lawyer, if he/she had one, when the court annuls the contested administrative act or the refusal to issue an administrative act, and these costs will have to be reimbursed from the budget of the authority which issued the annulled act or refusal. However, an administrative procedure does not always end with a decision on the substance of the dispute. This is the case when the court terminates the proceedings on the basis of Article 159(3) of the Administrative Procedure Code, due to the withdrawal of the administrative act. The legislator has expressly provided in that provision that the appeal or protest shall be dismissed and, if court proceedings have been initiated, they shall be terminated when the contested administrative act is withdrawn. Accordingly, the legislator has provided by the provision of Article 143(2) of the Administrative Procedure Code that the appellant shall be entitled to the costs referred to in para. (1) even if the case is terminated due to the withdrawal of the contested administrative act. However, the legal effect (procedural and substantive) of the withdrawal of the administrative act itself is manifested in other procedural obstacles to the admissibility of the proceedings, which is the reason why the court should terminate the proceedings, but terminate them on other grounds than the withdrawal of the administrative act. For example, due to the withdrawal of the act, the court terminates the proceedings on the basis of Article 159(1) of the Code of Civil Procedure, assuming that there is no appealable act, or on the basis of Article 159(4) of the Administrative Procedure Code, assuming that the challenging party has no legal interest in the challenge. In those cases, the

court shall dismiss the case, but shall sometimes not award the costs claimed by the appellant. The appellant is entitled to costs, as stated above, only in two cases where the court, by a decision on the merits, annuls the contested administrative act or, by virtue of a ruling, terminates the proceedings on the ground that the contested administrative act has been withdrawn. However, for all other cases of termination of the proceedings, the Administrative Procedure Code does not contain a provision which envisages the awarding of costs in favour of the appellant. That is why it is important to address the questions raised in this report, the answers to which would contribute to restoring the balance between the parties in the proceedings.

6. Hristova, N. On the Application of Art. 84, paragraph 3 of the Law on Bulgarian Identity Documents. In collection of reports from scientific conference “30 Years Faculty of Law of UNWE – Successor of Century-old Tradition of Development of the Legal Science and Practice”

Available from: <https://www.cceol.com/search/book-detail?id=1178320>

The administrative penal procedure comprises two phases - judicial and extrajudicial. The court shall be the body conducting the proceedings in the judicial phase. For decades now, the challenge of penalty decrees before the first court instance has been regulated by the provisions of the Law on Administrative Offences and Penalties (LAOP, SG No. [92](#) of 28.11.1969, amended and supplemented). As a rule, the special laws also refer to the CPA on the issues not covered by them concerning the procedure for challenging of penalty decrees. It appears, however, that there is an exception to this rule as well, admitted by the legislator itself. The question is whether that exception is conceptually appropriate and correct. Thus, under Article 84 para. 3 of the Law on Bulgarian Identity Documents (LBID, SG of 11.08.1998, as amended, and supplemented /, on the one hand, the establishment of offences and the issuance of penalty decrees are carried out in accordance with the procedure set out in the Criminal Code, and on the other hand, the appeal - in accordance with the [Administrative Procedure Code / APC](#) - promulgated, SG [30](#) of 11.04.2006, as amended, and supplemented /. However, there is no legislative logic in this exception. In practice, the application of Art. 84 para. (3) of the LBID creates more uncertainties and hinders the court's activity, i.e. it discourages compliance with the rules of court procedure. Faced with such a legal reality, the court must rule on an administrative criminal case using procedural rules of review against administrative acts in which the law enforcement activity of the administration is objectified. Moreover, the provision

of Art. 84 para. 3 of the LBID does not specify the exact procedure under the Administrative Procedure Code - the one for challenging individual, general or normative administrative acts in court. In some of its judgments the court explicitly indicates that this is the procedure for challenging individual administrative acts before / Article 145 et seq. of the APC/.³ In other judgments, despite the provision of Art. 84 para. 3 of the LBID, the court expressly indicates that it conducts the proceedings under Article 59 et seq. of the Law on Administrative Offences and Penalties and subsidiary application of the Code of Criminal Procedure.⁴ Compliance with the rules of court procedure is essential for the lawfulness of the judgment, and infringement of those rules is a ground for challenge. However, it is a fact that the provision of Article 84(3) of the LBID rather introduces confusion in the court's activity, respectively leading to contradictory court practice.

The study in the report is devoted to the question of the application of Art. 84 (3) of the LBID. More specifically, the study critically analyses the application of this legal provision and proposes *de lege ferenda* revision. The study presents the author's analysis and conclusions, as well as doctrinal opinions and court practice law on the issues raised.

XI. Textbook

Hristova, N. Short Course in Administrative Law and Administrative Procedure. Sofia, Publishing Complex - UNWE, 311 p. ISBN 978-619-232-839-9

The textbook "Short Course in Administrative Law and Administrative Process" is intended to correspond in an abbreviated form to the courses "Administrative Law and Administrative Process", "Administrative Law" and "Administrative Process" taught to students of the Bachelor and Master level, according to the adopted and approved curricula. The textbook consists of two sectionstitles - Section I "Administrative Law" and Section II "Administrative Procedure", which cover separate chapters devoted to the main issues of substantive and procedural administrative law. The main concepts of the individual issues are clarified without claiming to be exhaustive, as a considerable number of references are made to publications by eminent Bulgarian scholars.

---

³ See Decision No. 89417 of 10.04.2017 of the SRC in Administrative Case No. 7507/2014, Decision of 28.10.2015 of the SRC in Administrative Case No. 9328/2014. The Administrative Court - Vratsa has also ruled on the compliance with the rules of court procedure regulated in the Code of Civil Procedure, and in particular those regulating the challenge of individual administrative acts, by its Decision of 3.11.2008 in case No. 398/2008.

⁴ See Decision No. 511 of 6.04.2011 of RS - Burgas in Case No. 4690/2010, Decision of 6.01.2010 of SRS in Case No. 9158/2010. In this sense is also Decision No. 209 of 8.04.2011 of the Sofia Regional Court in case No. 124/2011.

The textbook is intended mainly for use by students of Economics and other majors other than Law. It can also be used by students of Law as a doctrinal source on which to build, in connection with the taught disciplines "Administrative Law" and "Administrative Procedure".

XII. Study aids

Assoc. Prof. Dr. Nadezhda Hristova participated in the writing of one textbook, namely:

Dimitrov, V., N. Chilova, N. Hristova, H. Paunov, I. Goranova, St. Radev, S. Dulevski, O. Kolev. Guide for State Examination in Public Law. Sofia, Ciela, 2024, 903 p. ISBN: 978-954-28-4551-5

The topics developed independently by Assoc. Prof. Dr. Nadejda Hristova are:

- **from Question 22:** Subjects of Administrative Law. Administrative law status of citizens and citizens' organizations;
- **from Question 26:** Conditions for the legality of administrative acts. Invalidity of the administrative act - concept and types;
- **Question № 31:** Administrative procedure - subject, scope, principles, subjects;
- **Question No. 33:** Challenging administrative acts under administrative proceedings;
- **Question No 34:** Challenging administrative acts in court at first instance;
- **Question No 38:** Initiation of administrative proceedings. Administrative sanctioning bodies. Procedure for imposing administrative penalties;
- **Question No. 39:** Challenges to penalty decrees, decisions, warnings, resolutions and e-tickets in court. Appeal proceedings in administrative penalty cases.

The purpose of the study guide is to systematize the study material and meet the needs of the student audience. The Guide for the State Examination in Public Law is designed to facilitate to the maximum extent the preparation of law students at the Faculty of Law of the University of National and World Economy. Of course, the guide can also be used by students at all other law faculties in the country, as it is fully aligned with the Uniform Questionnaire for the Public Law Examination, which is applicable to the Law major. The topics (questions) in the manual are developed according to a unified model, which includes the outline (content) of the question, the necessary legal framework, important relevant court practice of the Constitutional Court, the Supreme Administrative Court, the

Supreme Court of Cassation and other courts, the most relevant publications on the relevant legal matter (textbooks, monographs, articles), basic concepts and control questions.

The basic concepts include the most important, the most essential of the material that the candidate taking the state exam in public law should know. In this sense, the content of the basic concepts is sufficiently complete, but claiming to be exhaustive. That is why the most significant publications of authoritative authors in the relevant scientific field are also mentioned in the manual, which give a comprehensive picture of the achievements of the Bulgarian public law doctrine. To this end, the guide also contains numerous references and quotations from these publications.

Check questions provide for the opportunity to review what has been learned.

Prepared by: .....

/Assoc. Professor, Dr. Nadezhda Hristova/